K. SVENSKA VETENSKAPSAKADEMIENS ÅRSBOK FÖR ÅR 1944

SÄRTRYCK

STATENS ETNOGRAFISKA MUSEUM

ÅRSBERÄTTELSE FÖR 1943

STOCKHOLM
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI AB

D. Statens etnografiska museum.

Personal.

Inom museets ordinarie personal har ingen förändring skett under året.

Föreståndaren har för militärtjänst haft tjänstledighet $^{1}/_{4}$—$^{4}/_{6}$ med museiassistenten som vikarie. Denne har även varit förordnad under föreståndarens semester. Några andra semestervikariat ha ej förekommit. På grund av inkallelse till beredskapstjänstgöring har nattvakten åtnjutit tjänstledighet $^{13}/_{7}$—$^{22}/_{8}$ och extra befattningshavaren GÖSTA HOLM $^{5}/_{5}$—$^{21}/_{7}$.

Utan anspråk på ersättning har civilingenjören CARL HEDIN även under detta år haft vänligheten arbeta vid museet. Specialisten på musiketnografi dr. phil. ERNST EMSHEIMER, som sedan en följd av år har permanent arbetsplats vid institutionen, har vid behov kostnadsfritt ställt sina kunskaper till förfogande. Detsamma gäller om specialisten på Söderhavets etnografi fil. lic. JAN SÖDERSTRÖM.

Såsom arkivarbetare, avlönade genom Statens arbetsmarknadskommission, tjänstgjorde ingenjör K. E. LAMBERT-RÖNNING $^{4}/_{1}$—$^{15}/_{7}$ och herr GUSTAF LARSSON $^{16}/_{7}$—$^{31}/_{12}$ samt statslöse arkivarbetaren dr. jur. GEORG FREUND $^{4}/_{11}$—$^{31}/_{12}$.

Lokalförhållanden.

De besvärligheter, vilka museet haft att utstå på grund av sedan krigsutbrottet undan för undan minskat utrymme och vilka särskilt framhållits i 1942 års berättelse, kvarstå tyvärr oförändrade. Under året ha ytterligare några smärre lokaler ställts till det inom museet förlagda militära förbandets disposition.

Verksamheten under året.

Föreståndaren har ägnat mesta tiden åt löpande ärenden, såsom tjänsteskrivelser, korrespondens och besökande, bl. a. studenter, med genomgång av etnografiska kursplaner för dessa. Han har bestämt och katalogiserat samlingar, särskilt afrikanska nyförvärv, samt kompletterat uppgifter i kataloger över äldre

samlingar. För publicering har han bearbetat delar av museets afrikanska material. På anmodan av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien har han varit en av de sakkunniga för bedömande av ansökningar till Loubatska priset, vilket utdelas vart femte år. Årets pris tilldelades museiassistenten docenten S. Linné för dennes arbeten över av honom till museet hemförda arkeologiska samlingar från Mexico. Såsom fallet varit under en följd av år, har föreståndaren även för nämnda akademis räkning varit sakkunnig ifråga om vissa ansökningar till Humanistiska fonden. Därjämte har han på begäran av Göteborgs Musei styrelse varit en av de sakkunniga vid återbesättandet av intendentsbefattningen vid Göteborgs Musei etnografiska avdelning.

Vidare har föreståndaren vid årets utgång avslutat sitt elfte arbetsår som lärare (oavlönad) i allmän och jämförande etnografi vid Stockholms Högskola. Undervisningen har skett i form av seminarier, under vårterminen endast tre (på grund av föreståndarens bortovaro) och under höstterminen fem. Ett av vårterminens seminarier har hållits av museiassistenten i hans egenskap av docent vid Högskolan. Han förordnades under föreståndarens frånvaro att förrätta examination i etnografi för betyg i fil. kand.-examen med fil. stud. Inga-Britt Ranemark (2 betyg) och fil. stud. Ragnhild Strömbom (1 betyg).

Museiassistenten docent S. Linné har vid sidan av de löpande göromålen, vilka särskilt under hans vikariat för föreståndaren tagit betydande tid i anspråk, utfört katalogiseringsarbete och fortsatt uppordnandet av bildarkivet. Bland de katalogiserade samlingarna äro några, som inköptes redan av professor Hartman under dennes Amerika-resa 1914. Han har även deltagit i monteringen av årets tillfälliga utställning.

E. o. amanuensen docent Gösta Montell har framför allt varit sysselsatt med löpande göromål, vård av samlingarna samt katalogisering. Han har även skött museets interna bokföring samt biträtt vid ordnandet av den tillfälliga utställningen. Sedan Sven Hedins arkeologiska samlingar från Khotan och Lou-lan återkommit till museet från Östasiatiska Samlingarna, där de varit deponerade, har han ägnat sig åt dessa samlingars katalogisering samt planerat och påbörjat utställningen av detta material. Vidare har han fortsatt ordnandet och registreringen av Hedin-expeditionens omfattande fotografisamling och urklippsarkiv.

Museibiträdet fröken Ingeborg Törnblom har, som vanligt, renskrivit kataloger, etiketter och manuskript, utfört maskinskrivning efter diktamen, märkning av föremål i samband med katalogiseringsarbetena samt inregistrerat nyförvärven av föremål, fotografier och annat bildmaterial samt böcker. Hon har även korrekturläst museets publikationer samt handhaft distri-

bueringen av dessa. I samband med publikationsförsäljning och prenumerationer på tidskriften Ethnos har hon utfört erforderlig bokföring. Dessutom har hon börjat upprättandet av ett register över de personer, som under årens lopp överlämnat gåvor till museet eller från vilka museet inköpt samlingar.

E. o. vaktmästaren GUNNAR NYKVIST och extra arbetsbiträdet finsnickaren GÖSTA HOLM ha utfört konserveringsarbeten samt den sedvanliga, varje år återkommande genomgången av malsaker. De ha nedmonterat 1942 års tillfälliga utställning, tagit fram materialet till en ny tillfällig utställning (nämnd nedan) samt biträtt vid monteringen av denna. I samband med å nedre botten i visningslokalen gjorda ommonteringar ha de utfört diverse snickerier. De ha även packat in samlingar för ytterligare evakuering av sådana till museets skyddsrum. Vaktmästare NYKVIST har vidare tagit fram det material, som behövts för bearbetning och publikationer samt sådant, som begärts av forskare och tillfälliga besökande. Såväl detta som andra arbeten har ofta varit mycket tidsödande på grund av de sedan krigsutbrottet starkt reducerade och därmed försämrade magasinsförhållandena. Herr HOLM har utfört diverse finare inredningssnickerier i kanslibyggnaden och framför allt i utställningsbyggnaden (montrer m. m.). I den mån hans tid så medgivit, har även värmeledningsskötaren JACOB JACOBSSON deltagit i en del av nu antydda arbeten. Slutligen har herr NYKVIST liksom förut utfört den fotografering av föremål etc., som erfordrats för katalogisering och publikationer.

Arkivarbetaren ingenjör K. E. LAMBERT-RÖNNING fortsatte renskrivning av kataloger, särskilt äldre handskrivna sådana, och arkivarbetaren herr GUSTAF LARSSON har huvudsakligen uppklistrat fotografier, tidningsurklipp m. m.

Professor HELMER SMITH har fortsatt katalogiseringen av de sakiska manuskripten från Östturkestan och dr. phil. TONI SCHMIDT har utarbetat ett manuskript, som skall tryckas i Hedin-expeditionens serie samt utfört översättningar ur tibetansk och mongolisk litteratur.

På Hedin-expeditionens bekostnad har mr. HWANG TSU-YÜ varit behjälplig med bestämning av kinesiska föremål samt översättning av kinesiska texter och fröken LISA SANTESSON har utfört textningsarbete.

Konstnären AXEL HJELM har under en månad arbetat för Hedin-expeditionens räkning med avbildande av ett stort antal föremål i fil. d:r NILS AMBOLTS arkeologiska samling från Östturkestan. Dessa teckningar och laveringar äro avsedda för en planerad publikation.

Likaledes på bekostnad av Hedin-expeditionen har Riksarkivet verkställt omfattande och dyrbara restaureringar av

sakiska, tangutiska m. fl. manuskript och tryckta böcker, funna i Centralasiatiska ruiner från första tusentalet av vår tideräkning.

Civilingenjör Carl Hedin har varit sysselsatt med korrekturläsning samt registrering av från Hedin-expeditionens medlemmar inkommet fotografiskt material m. m.

Musiketnografen dr. phil. Ernst Emsheimer har bl. a. slutfört sin del av publikationen om den mongoliska musiken, vilket arbete under året publicerats i Hedin-expeditionens serie (se nedan).

Fil. lic. Jan Söderström har, med understöd från Humanistiska fonden, fortsatt sin bearbetning av samlingarna från Gilbert- och Ellice-öarna.

Samlingarna.

Gåvor i form av föremål.

I likhet med de närmast föregående åren äro nyförvärven betydligt färre än vad tidigare varit fallet, vilket i mycket beror på de genom kriget försvårade eller helt avskurna förbindelserna med andra världsdelar.

Asien.

Som vanligt under senare år utgöres en betydande del av årets nyförvärv av föremål från Östasien.

Kina.

Hedin-expeditionen har inlöst och till museet skänkt en stor kinesisk målning från 1700-talet samt en samling arkeologiska bronser, bl. a. två bronsspeglar, sex pilspetsar, fyra dräkthakar, två sigillstampar samt en kniv. Tre små bronsfigurer från Turfan äro mycket välkomna tillskott till museets samlingar från Östturkistan. Genom testamentariskt förordnande har arkitekten Adolf Kjellberg (död 1937) donerat ett antal föremål, som han förvärvat under en resa till Östasien år 1910. Gåvan överlämnades av hans efterlevande maka fru Rosa Åberg. De kinesiska föremålen utgöras av en rikt dekorerad solfjäder, en snusflaska av överfångsglas, en rund, lockförsedd ask av rött glas med slipade drakfigurer samt en sigillstamp av ben.

Fru Dora Lamm har skänkt en brokaddräkt, som tidigare ingått i samlingarna på Näsby slott. Fröken Elsa Rörström har utökat sin år 1940 överlämnade gåva med ett vackert kinesiskt visitkortsfodral av elfenben. Fröken Elsa Nylén, som ävenledes tidigare skänkt föremål, har i testamente till museet överlåtit en rismålning, visande en ung man i manchudräkt.

Inre Mongoliet och Tibet.

Hedin-expeditionen har från detta område överlämnat en ovanligt vacker kvinnodräkt (från Chakhar), tre tobaksväskor, en snusflaskväska samt en tobakspipa av fårben. Docent G. MONTELL har bidragit med en amulett, bestående av två arkeologiska bronser, som burits fastbundna vid en ridsadel.

Museets stora samlingar av centralasiatisk litteratur har utökats med två vackra, dubbelsidiga manuskriptblad med uigurisk text, en tibetansk prakthandskrift om 24 dubbelsidiga blad samt ett stort antal fragment av mongoliska och tibetanska böcker, manuskript och brev. Hela samlingen har inlösts och skänkts av Hedin-expeditionen.

Professorskan EVA LÖNNBERG har ur professor EINAR LÖNNBERGS samlingar överlämnat ett svärd, som troligen stammar från Tibet eller dess södra grannstater.

Japan.

I arkitekt KJELLBERGS ovannämnda donation ingingo följande japanska föremål: Kort svärd med lackerad slida, spegel av brons, två medieinaskar (*inro*), två *netsuke* av ben, rökelsekar samt vattenbehållare (*mizuire*) för tuschstenen.

Det förnämsta tillskottet till den japanska samlingen har skänkts av direktör MARTIN MÅNSSON och består av en praktdräkt samt en samling dockfigurer. Dräkten, som enl. uppgift egenhändigt av kejsar Meiji Tenno (Mutsuhito) överlämnats till den ursprungliga ägaren, en engelsk sjökapten, är sannolikt avsedd för en hovdam. Den är av siden och synnerligen rikt utsmyckad med broderade ornament. Docksamlingen utgöres dels av sju sammanhörande figurer, vilka återge en procession i Kyoto, då på en viss dag de förnämsta kokotterna tågade genom gatorna, dels av sex fristående figurer, föreställande en kejsare och en kejsarinna, en samurai samt tre barn.

Under året har museet mottagit ytterligare följande gåvor av japanska föremål:

av assuransdirektör GUNNAR BOMAN, gåvoduk (*fukusa*) av brokad med invävd landskapsbild;

av professorskan EVA LÖNNBERG, krok för fångst av bläckfiskar, samt

av fröken ANNA MONTELL, fönsterjalusi av tunna träribbor, formad som en pagod.

Professorskan EVA LÖNNBERG har ytterligare överlämnat sju vackra och välgjorda javanesiska dockor till wajangteater samt tre kroppar till sådana dockor. Ehuru museet tidigare äger ett ganska rikhaltigt material av liknande art, utgöra dessa figurer ett mycket gott, kompletterande tillskott.

För museets räkning har Hedin-expeditionen av fru Gertrude Engelhardt förvärvat ett uzbekiskt rasselinstrument av mycket intressant typ. Det har ingått i utrustningen till ett fullständigt uzbekiskt musikkapell, som för några år sedan av sovjetmyndigheterna skickades till Tyskland.

Grönland.

Konstnären Lars Norrman har skänkt en av honom år 1939 hos polareskimåerna gjord samling. De flesta föremålen förvärvade han i Neké, jordens nordligaste boplats. Samlingen omfattar ett flertal förnämliga dräkter, såsom en mansdräkt bestående av sälskinns-anorak, byxor av isbjörnsskinn och stövlar med strumpor av harskinn, en kvinnodräkt med tillhörande dräkt för ett spädbarn samt en mansdräkt med hundskinnsjacka och sälskinnsbyxor. Bland övriga föremål märkas leksaker, ögonskydd av trä, skjutsläde, oljelampa av täljsten samt en shamantrumma från Thule-stationen och en vit anorak av tyg från Upernivik på Västgrönland. Herr Norrman har även överlämnat 13 arkeologiska föremål från en övergiven boplats i distriktet Upernivik.

Amerika.

D:r Sven Hedin har skänkt en stor och vackert dekorerad kalebasskål från Oaxaca eller Tehuantepec i södra Mexico.

Docent S. Linné har överlämnat sju arkeologiska lerkärl från Centralamerika, bl. a. en tripod från Chiriqui i västra Panama. Dess höga fötter ha formen av människofigurer. Från Costa Rica härstammar en vackert dekorerad skål samt två människofigurer, den ena av för Costa Rica karakteristisk typ, den andra däremot av ett sällsyntare slag. Den visar nämligen en puckelryggig kvinna med ett litet barn. Föremålen äro inköpta i Panama 1927.

Fröknarna Emerence, Sally och Therese Lindgren ha förärat två mate-skålar av kalebass, den ena dekorerad med inristningar, den andra med negativmålning. De äro hemsända av plantageägare Torsten Lindgren, Paraguay, en av museets gamla vänner.

Afrika.

Professorskan Eva Lönnberg har ur professor Einar Lönnbergs samlingar förärat en västafrikansk vävstol för tillverkning av tyg av palmbladsfibrer, troligen från Kamerun, samt en intressant skälla av trä med bärband av fint flätat läder, som ännu ej kunnat bestämmas.

Överstelöjtnanten friherre Erik Stjernstedt har skänkt 18 pilar med styrinrättning av läder eller löv från nö. Kongo, de förra antagligen från lendufolket nv. om Albertsjön och de senare

troligen från bambutidvärgar, möjligen även från bofasta skogsnegrer bland dvärgarnas grannar, såsom momfu. I gåvan ingår även ett svärd av en typ, som förut ej är representerad i samlingarna och som i litteraturen uppges vara från »Dumboland» i nö. Kongo.

Direktör Fritiof Malmsten har överlämnat tre spjut med ovanligt formade spetsar, antagligen från babomafolket vid Kasais nedre lopp, samt missionär Joseph Löhvén en stor, 9,7 kg vägande halsring av mässing från basakatastammen mellan floderna Kasai och Lukenie. Dessa ringar användas enligt givaren egentligen endast av kvinnor, som äro hövdingar eller åtminstone av hövdingesläkt. Andra kvinnor få ej gärna bära dem.

Inköp och byte av föremål.

Ur årsanslaget ha endast inköpts ett textilfragment från Peru av docent S. Linné samt av fru I. Landewall, Tungelsta, en kvinnodräkt av läder, rikt besatt med porslinspärlor, från en massajerna närstående stam sv. om Kilimandjaro.

För gåvomedel från *Riksmusei Vänner* ha förvärvats en vacker kinesisk offerskål i cloisonnéarbete (troligen Ming) från Bukowskis konsthandel samt av professor E. Lönnbergs sterbhus åtta afrikanska föremål, bl. a. en klubba med huvud av sten från merufolket i Kenyakolonien och en av de bekanta, starkt stiliserade förfädersbilderna, klädda med tunn plåt av mässing eller koppar, från bakuta i Ogoveområdet i Franska Ekvatorialafrika. De visa prov på ett intressant kristet inflytande.

Genom räntemedel från Didrik Bildts fond ha fem mindre föremål inköpts.

Genom *byte* med skådespelaren Benkt-Åke Benktsson, Göteborg, ha mot tre lamaistiska masker förvärvats fyra föremål: två gamla, vackert skulpterade träsaker från ön Manus i Bismarcksarkipelagen, nämligen en skål och ett paddelformigt föremål (värdighetstecken?), en paradyxa från basongefolket, Belgiska Kongo, samt ett svärdformigt föremål av koppar (ännu ej bestämt) från samma område.

Depositioner.

Kungl. Husgerådskammaren har som deposition överlämnat en gammal klubba av mörkt, tungt trä från Guiana med ornament på alla fyra sidorna, bl. a. antropomorfa. Den finns icke upptagen i Husgerådskammarens inventarieförteckningar men anträffades på Kina lustslott i en kista med verktyg för svarvning, som tillhört konung Adolf Fredrik.

Stockholms Arbetareinstitut har deponerat sin etnografiska samling, cirka 25 föremål, från Sydafrika, Kongo och Melanesien,

hemförda före år 1900. Av särskilt intresse är en stor träfigur (»moder med barn») från nedre Kongo samt några föremål från bushmän och herero, hemförda av kapten THURE EEN, som 1866 for till Sydafrika. Museet äger sedan 1881 det mesta av hans samlingar.

Vidare har handlanden NATHAN HEDIN, Sunne, deponerat 14 föremål från Franska Kongo, hemförda av missionär GUSTAF HULT, Lidingö, bl. a. en intressant mask, två av de ovan nämnda förfädersbilderna från bakuta samt ytterligare fyra förfädersbilder.

I Statens historiska museum ha för utställningen »10 000 år i Sverige» såsom jämförelsematerial, deponerats sex föremål, tre skaftade stenyxor och två pilar med stenspets från Amerika och Nya Guinea samt en stenkniv från Australien.

Kungl. Biblioteket har deponerat d:r SVEN HEDINS av honom 1901 vid Lou-lan funna manuskript och Östasiatiska Samlingarna har återställt den samling från Lou-lan, som 1926 utlånades till denna institution.

Penninggåvor och understöd.

Ur statsanslaget för utgivande av lärda verk har föreståndaren även detta år erhållit 500 kronor för fortsatt utgivande av »Statens Etnografiska Museum. Smärre Meddelanden.» Nr 19 av denna serie utkom vid årets slut (se nedan).

Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse har, som nämnts i tidigare berättelser, sedan 1940 välvilligt beviljat ett anslag av 2,000 kronor årligen under fem år framåt för utgivande av museets tidskrift Ethnos. Utan detta värdefulla understöd hade denna svårligen kunnat komma ut, enär de flesta prenumeranterna i utlandet ej kunnat sända in sina prenumerationsavgifter.

Föreningen »Riksmusei Vänner» har överlämnat kronor 248: 84. Värdefulla kompletteringar av samlingarna, som kunnat göras tack vare föreningens understöd, ha omnämnts i det föregående.

Föreningen »Japanska Teceremoniträdgårdens Vänner», omfattande damer inom Svensk-Japanska Sällskapet, har ånyo genom ekonomiskt understöd visat sitt intresse för teceremonianläggningen i museiparken, dess vård och förskönande. Genom sin skattmästare fru GRETA THUNE har föreningen sålunda för detta ändamål skänkt kronor 475: 40, därav liksom under de sista åren 100 kronor från vardera av firmorna Gadelius & Co. A.-B. (genom ingenjör ROBERT THUNE), Mattias Hägglund, Kjellbergs Succ:rs (genom direktör A. EKDAL) och Martin Månsson samt kronor 75: 40 utgörande medlemsavgifter i föreningen.

Här må även nämnas att fru KATIE THAM, som nu flera år i följd varit vänlig övervaka teceremoniträdgårdens skötsel och även personligen arbetat i densamma, så gjort även under detta år.

På denna plats kan det också vara lämpligt erinra om att museet under året förlorat en av sina trognaste och mest intresserade vänner, fru IDA TROTZIG, som avled den 15 november, 79 år gammal. Det var bl. a. tack vare hennes initiativ som teceremonianläggningen kom till stånd.

Museet står i synnerligen angenäm tacksamhetsskuld till här ovan och på andra håll i denna berättelse nämnda mecenater och vänner. Deras understöd och hjälp har under nuvarande förhållanden med minskat årsanslag varit särskilt värdefull och uppmuntrande.

Bildarkivet.

D:r SVEN HEDIN har överlämnat fyra av artisten DAVID LJUNGDAHL utförda akvareller, vilka publicerats i den år 1903 utgivna reseskildringen »Asien, tusen mil på okända vägar».

Hedin-expeditionen har utökat sitt till museet tidigare överlämnade bildarkiv med c:a 300 bilder samt ett 70-tal negativ av föremål i samlingarna.

Docent S. LINNÉ har skänkt en karta över Mexico och Centralamerika, upprättad av *d'Anville* 1731.

Till bildarkivet ha gåvor även överlämnats av:

Nordiska Museet, 32 fotografier från professor Y. SJÖSTEDTS Afrika-expedition 1905—06;

Natur och Kultur, 13 negativ över föremål i museets samlingar;

docent LINNÉ, 27 fotografier av arkeologiska föremål från Mexico.

Från herr BROR BJURBERG, Stockholm, ha inköpts 15 fotografier från Indien, Annam och Afrika.

Under de senaste åren har genom Hedin-expeditionen upplagts ett urklippsarkiv, omfattande tidnings- och tidskriftsartiklar rörande asiatisk etnografi och arkeologi, politisk och ekonomisk historia m. m. Bidrag härtill har under året bl. a. lämnats av amanuensen FOLKE BERGMAN.

Boksamlingen.

Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien har även detta år genom sin bibliotekarie docenten A. SCHÜCK överlämnat ett flertal publikationer. Främst bland dessa märkes akademiens tidskrift »Fornvännen» fr. o. m. årgång 1 (1906).

Av Hedin-expeditionens publikationsserie har museet erhållit de tre sista banden och ett sällsynt kinesiskt bokverk från 1765: Yü Ti Mien Hua T'u, en beskrivning av bomullstekniken med poem av kejsar Ch'ien Lung.

Direktör MARTIN MÅNSSON har skänkt det stora verket »The

Swedish Cyprus Expedition» (tre textvolymer och tre planschvolymer), fem exemplar av utställningskatalogen över japanska konstutställningen 1931 samt åtta ex. av professor S. Elisséeffs i samband med denna hållna föreläsning.

De utländska institutioner och sällskap, som översänt publikationer ha varit få under året:

Museum für Völkerkunde, Basel; Deutsche Kolonial-Bibliothek, Berlin; Bernisches Historisches Museum, Bern; Pontificio Museo Missionario Etnologico, Città del Vaticano; Instituto de Arqueología Lingüística y Folklore, Córdoba, Argentina; Institut Français d'Afrique Noire, Dakar; Deutsche Gesellschaft für Kulturmorphologie, Frankfurt am Main; Museum für Völkerkunde, Hamburg; Nationalmuseet, Köpenhamn; Royal Anthropological Institute, London; Norsk Folkemuseum, Oslo; Junta de Provincia Douro Litoral, Porto; Istituto Centrale di Statistica del Regno d'Italia, Rom; Smithsonian Institution, Bureau of American Ethnology, Washington (genom Kungl. Maj:ts Beskickning i Washington); Hrvatski Drzavni Etnografski Muzej u Zagrebu, Zagreb; Institutet för nordisk etnologi vid Åbo Akademi.

Skrifter och böcker ha även erhållits från följande svenska institutioner:

Generalstabens Litografiska Anstalt; Göteborgs Museum; Hedin-expeditionen; Instituto Ibero-Americano, Göteborg; Kulturhistoriska Museet, Lund; Kungl. Livrustkammaren; Lunds Universitets Geografiska Institution; Lunds Universitets Folkminnesarkiv; Malmö Museum; Nationalmuseum; Naturhistoriska Riksmuseet; Nordiska Museet; Sjöhistoriska Museet; Stockholms Stadsmuseum; Stockholms Stads Statistiska Kontor; Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi; Tekniska Museet; Uppsala Universitets Geografiska Institution; Varbergs Museum; Kungl. Vetenskapsakademiens Bibliotek; Östasiatiska Samlingarna.

Följande enskilda personer ha även överlämnat publikationer:

museiinspektören dr. phil. Kaj Birket-Smith, Köpenhamn; major dr. G. Friederici, Ahrensburg; dr. H. E. Kauffmann, Zollikon, Zürich; dr. Alfred Steinmann, Zürich; agronom Bror A. Andersson, Lund; skådespelaren Benkt-Åke Benktsson, Göteborg; generalkonsul Folke Cronholm; fil. d:r S. Lagercrantz; docent S. Linné; docent G. Montell; fil. d:r Aron Valentin; sekreterare Per Westerlund.

Genom byte med Anthropos-Institut, Posieux-Froideville, ha erhållits 12 band, som komplettera museets tidigare innehav av tidskriften Anthropos, och från Universitetsbiblioteket i Oslo har likaledes genom byte inkommit 15 volymer.

Tekniska Skolan har i museet deponerat det mycket sällsynta och synnerligen dyrbara verket »Antiquities of Mexico: comprising fac-similes of ancient Mexican paintings and hiero-

glyphics». De nio foliovolymerna utgåvos 1831—1848 av LORD KINGSBOROUGH.

Liksom föregående år har d:r SVEN HEDIN deponerat ett stort antal tidskrifter och bokverk.

22 publikationer ha inköpts under året, de flesta rörande Japan, genom räntemedel ur Didrik Bildts fond. Ett antal tidskriftsårgångar m. m. i boksamlingen ha bundits.

Besökande.

Bland de på grund av kriget fåtaliga utländska besökandena märkas:

docent ALBERT BROCK-UTNE, Oslo, arkitekt AGNES CHRISTOFFERSEN, Köpenhamn, professor och fru KNUD FABRICIUS, Köpenhamn, herr HWANG TSU-YÜ, Stockholm, fru SUMIHO KODA, Stockholm, herr E. KOHTANI, Japan, danskonstnärinnan RENITA KRAMER, München (asiatiska dansdräkter), konservator SVERRE MARSTRANDER, Oslo, herr I. MISHINA, Japan, fru YURIHO ONODERA, forskningsresanden friherre VICTOR VON PLESSEN, Kiel, herr SHOA TING, Stockholm, mag. WILHELM SJÖBERG, Helsingfors, herr ONODA SUTEZINO, generalkonsul TH. WANNER, Stuttgart, herr S. WATANABE, Tokyo (teceremonihuset), kand. K. WEIBUST, Oslo, artisten F. ZAY, Nürnberg (asiatiska dansdräkter).

Bland övriga personer som i studiesyfte besökt museet må nämnas:

rustmästare JOSEF ALM, advokaten fru MARGIT ALTHIN, intendenten TORSTEN ALTHIN, agronom B. A. ANDERSSON, Lund (primitiv mjölkberedning), fil. d:r ERIK ASPLUND, antikvarien A. I. BAGGE (primitiva stenredskap), fil. lic. E. BELLANDER, skådespelaren BENKT-ÅKE BENKTSSON, Göteborg (masker), fil. lic. BENGT BERGMAN, intendenten fil. d:r EVA BERGMAN, amanuensen FOLKE BERGMAN, fil. lic. STEN BERGMAN, professor GUSTAF BOLINDER, försäkringsdirektör GUNNAR BOMAN, fil. d:r PER COLLINDER (stavsjökort från Marshallöarna), direktör ROLF DE MARÉ, kand. HANS EKLUND, missionär JOEL ERIKSSON, Uppsala, docent CARL HAMMARLUND, d:r CARL-HERMAN HJORTSJÖ, Lund, fil. kand. ÅKE HULTKRANTZ, pastor TOR IRSTAM (afrikansk litteratur), intendenten docent K. G. IZIKOWITZ, Göteborg, fil. kand. ERIC JUEL, ingenjör ÅKE KISTNER, fröken TYRA KLEEN, teol. och fil. kand. GÖTE KLINGBERG, Lund, fil. kand. GÖSTA KOCK, fil. d:r STURE LAGERCRANTZ, fröken ASTRID LAQUIST, fil. kand. BIRGIT LAQUIST, Luleå, fil. lic. HJALMAR LARSEN, intendenten fru GUNHILD LUGN, artisten FRITIOF MALMSTEN, d:r KARL MALMSTEN, herr KARL MODÉER (afrikanska vapen), professor BIRGER NERMAN, fil. lic. PÄR OLSÉN, Uppsala (knivar och svärd från

Asien), fil. kand. INGA-BRITT RANEMARK, fil. d:r STIG RYDÉN, Göteborg, fil. lic. ROLF SANTESSON, fil. lic. DAGMAR SELLING, missionär H. VON SICARD (afrikansk litteratur), fru ROSE OSWALD SIRÉN, professor NILS SJÖGREN, författaren SVEN STOLPE fröken ELISABETH STRÖMBERG, fil. kand. RAGNHILD STRÖMBOM, amanuensen E. SÖRLING, fru KATIE THAM, fröken ELISABETH THORMAN, fröken AGNETA TOPELIUS, fru IDA TROTZIG, d:r ANDERS WALLANDER, Lund, fru ANNIE WALLENBERG, fil. lic. HENRY WASSÉN, Göteborg, sekreterare PER WESTERLUND, redaktör G. WITTING.

Utställningar m. m.

Under vintermånaderna kvarstod den i december 1942 öppnade tillfälliga utställningen av samlingar från Tunisien och Marocko. Den 21 april öppnades i lokalen för tillfälliga utställningar en ny sådan, omfattande under de fyra senaste åren skänkta smärre samlingar samt enstaka gåvor, vilka tidigare icke visats för allmänheten. Utställningen är geografiskt grupperad. Fylligast representerade äro Mexico, Grönland, Kina och Japan.

Hösten 1943 påbörjade d:r MONTELL en omgruppering av vissa delar av de kinesiska samlingarna i utställningsbyggnaden för att frigöra det stora södra rummet i nedre våningen. Avsikten är att här i stället anordna en permanent utställning av d:r Sven Hedins arkeologiska samlingar från Lou-lan och Khotan samt av museets övriga arkeologiska föremål och manuskript från Östturkestan, vilka till största delen hemförts av Hedinexpeditionens medlemmar.

Skådesamlingarna ha i besparingssyfte fr. o. m. budgetåret 1941/1942 endast hållits öppna tisdagar, torsdagar och lördagar 12—15 samt söndagar 13—16. Bland besökande grupper märkas elever från Brunssons vävskola, Högre Konstindustriella skolan och Skandinavisk Tillskärareakademi samt medlemmar i Konsthistoriska Klubben, Nordstjärnan, Riksförening för samlare, och Travellers' Club. Ett flertal arkitekter, bland dem fem danska, ha studerat det japanska teceremonihuset. Demonstrationer för skolklasser och grupper ha utförts av museiassistenten och amanuensen, ibland även av föreståndaren och herr TÖRNBLOM.

Museets utställningslokal har under året besökts av 15,453 personer (därav över 1,000 skolbarn) eller mera än dubbla antalet mot föregående år. Ökningen torde delvis bero på att större och tydligare skyltar uppsatts.

Skrifter.

Följande publikationer, helt eller delvis grundade på museets samlingar eller utarbetade vid institutionen, ha utkommit under året:

HASLUND-CHRISTENSEN, H., GRØNBECH, K., EMSHEIMER, E., The Music of the Mongols. I. Reports from the Sino-Swedish Expedition, Publication 21. Stockholm 1943. 100 s. text, 97 s. noter, 8 pl., 1 färgpl., 1 karta.

IZIKOWITZ, K. G., Quelques notes sur le costume des Puli-Akhá. Ethnos. Stockholm 1943. 20 s., 10 fig.

LINDBLOM, G., Crescent-shaped lime-spatulas from British New Guinea. Ethnos. Stockholm 1943. 3 s., 2 fig. Även införd i »Man». London nov. 1943.

——, Fischfang mit einem weissen Brett in China und ähnliche Methoden aus anderen Teilen der Welt. Ethnos. Stockholm 1943. 18 s., 5 fig.

——, African razors. A preliminary study. Smärre Meddelanden N:r 19. Stockholm 1943. 54 s., 67 fig.

LINNÉ, S., Humpbacks in Ancient America. Ethnos. Stockholm 1943. 26 s., 9 fig.

MONTELL, G., Karoliner och kineser. Karolinska Förbundets Årsbok. Stockholm 1943. 24 s.

I K. BIRKET SMITHS stora arbete »Kulturens Vägar» (Stockholm 1943) ha ett antal museet tillhöriga föremål avbildats, några även på färgplanscher.

Av museets tidskrift Ethnos har under året (dess 8 årgång) utkommit tre häften, därav ett dubbelhäfte, tillsammans 188 sidor.

Gerhard Lindblom.

Klubba från Guiana, dekorerad med inskurna figurer. Påträffades 1943 på Kina slott, Drottningholm, i en kista med svarvredskap, vilka använts av konung Adolf Fredrik. (Deposition från K. Husgerådskammaren).

Japansk hovdräkt från 1700-talet.
(Gåva av direktör Martin Månsson).

Uppsala 1944. Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB 44330